

Què és l'ABP?

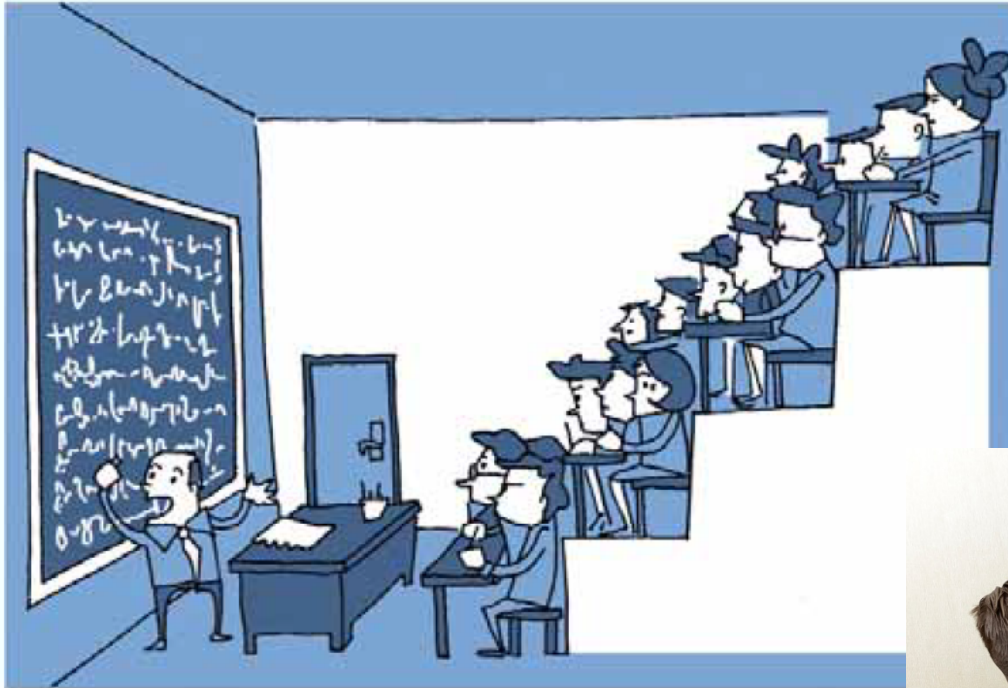
Lluís Ramió i Torrentà

*Unitat d'Educació Mèdica
Facultat de Medicina
Universitat de Girona*

15 de novembre de 2018

¿De què va l'ABP?

Ensenyar vs. Aprendre

INTRODUCCIÓ

- Canvis socials, científics, tècnics, econòmics →
canvis en l'aprenentatge
  - Quantitat de coneixement
  - Velocitat d'aparició de nou coneixement
  - Necessitat d'aplicació ràpida

INTRODUCCIÓ

- On està actualment la informació?

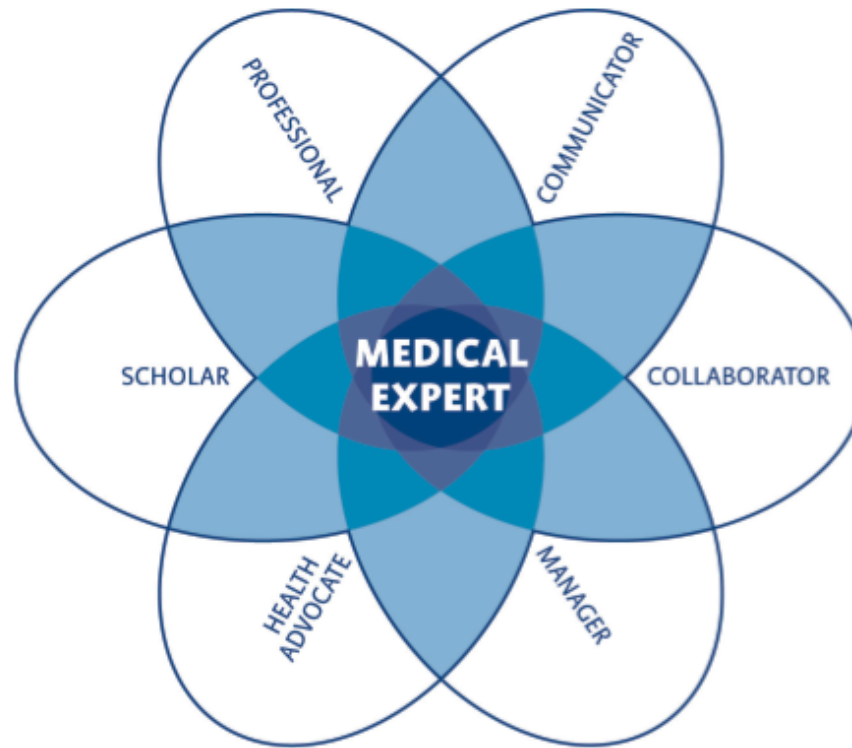

INTRODUCCIÓ

✓ *Aprendre a Aprendre*

– Independent i actitud crítica

- Adquirir coneixements + habilitats
- Treball en equips multidisciplinaris

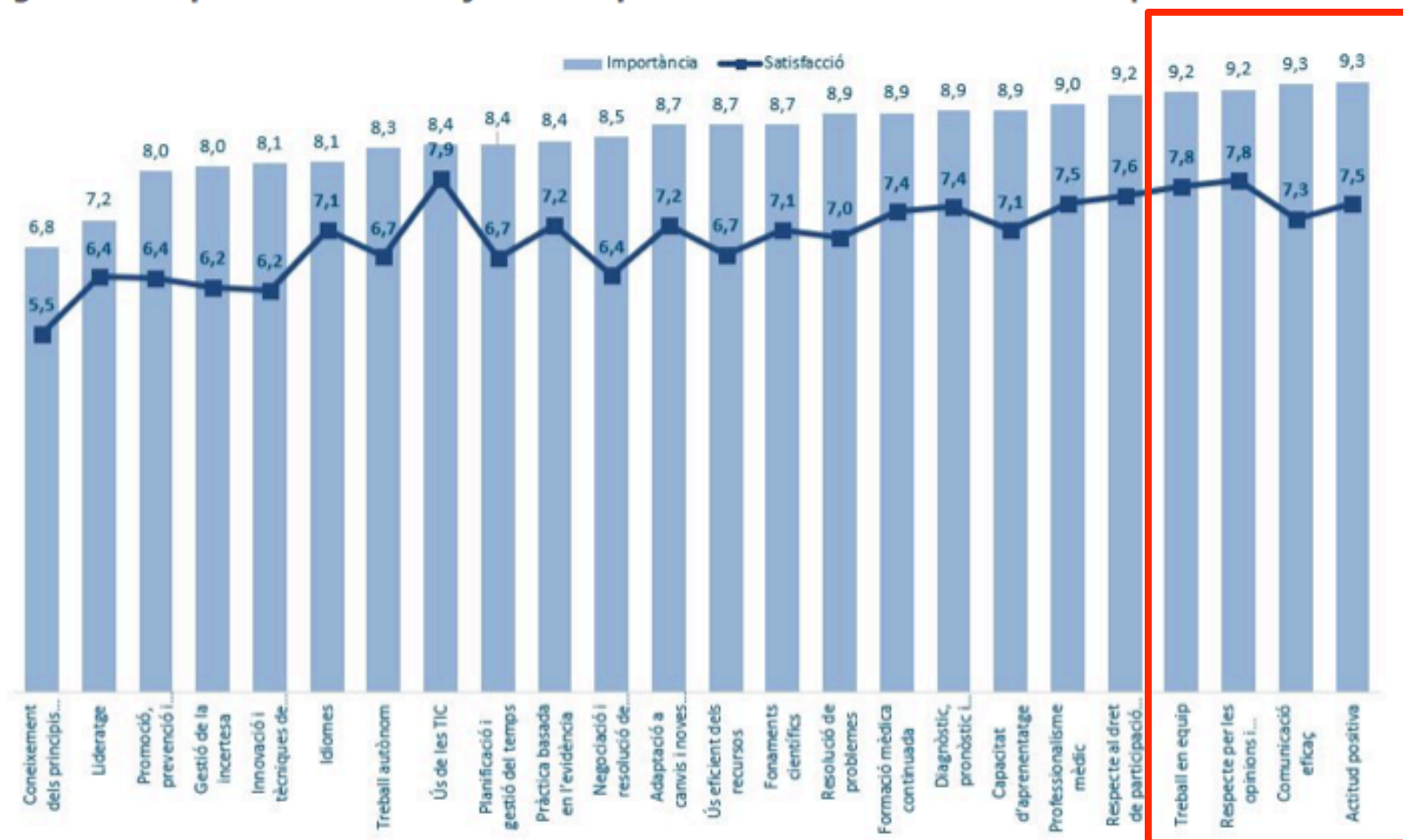

Competències i
habilitats
transversals

THE
CANMEDS
ROLES FRAMEWORK

Què valoren els gestors de la sanitat?

Figura 3. Comparativa de les mitjanes d'importància i satisfacció amb les competències dels MIR

INTRODUCCIÓ

- **Espai Europeu d'Educació Superior (EEES)**
  - Canvi en les necessitats educatives → *metodologies actives* → ABP
- **ABP**
  - Adquisició de coneixements
  - Adquisició de competències i habilitats
  - Guiats per un tutor i professors
  - Aprendre a aplicar nous coneixements en la resolució de problemes "reals"
  - Treball en equip
  - Acompliment autònom progressiu
  - Identificar objectius, gestionar el temps, identificar nous objectius
- Organització en **mòduls**
  - Contenen diferents assignatures o àrees de coneixement → *com la pròpia vida real*

INTRODUCCIÓ

- **Canvi important**
  - Concepte d'aprenentatge
  - Metodologia docent
  - Relacions professors i estudiants
  - Professor/tutor:
    - dissenyar problemes rellevants
    - fomentar l'adquisició de coneixement i habilitats
  - Estudiants:
    - és el responsable del seu aprenentatge i el del grup

HISTÒRIA

✓ *És una metodologia nova?*

El Prof. Alejandro Pulpeiro citó a Arquímedes, y yo desearía citar a Amos Comenius quien, en el siglo XVII en sus clases iniciales de lenguaje, les daba a los estudiantes un dibujo mostrando una situación, y les decía: “Mañana traigan lo que ven por escrito en alemán, checo y latín.” Pero, —decían los estudiantes— “no sabemos ninguna gramática”. La respuesta de Comenius era: “Ese es problema de ustedes, tienen que ir a buscarla y aplicarla.” Es decir, el ABP no es nada nuevo; lo que fue nuevo en 1969 era utilizar una situación o un problema como punto de partida para aprender medicina (Luis Branda, 2006)

HISTORIA

- **Universitat Mcmaster** (*anys 60*)
  - **Universitat Maastricht** (*1974*)
  - Diferents països
  - Espanya: Murcia, Albacete, Madrid, Girona, etc.
-
- ✓ Aplicat bàsicament en ciències de la salut però també en altres disciplines
  - ✓ Aplicat bàsicament a nivell universitari però també preuniversitari

ABP: principis pedagògics

- *Barrows and Tamblyn:*
  - L'aprenentatge a partir de la **comprensió i solució de problemes** és més eficaç que l'aprenentatge memorístic
  - Les habilitats mèdiques són essencialment **habilitats de resolució de problemes** no de memòria
    - Un metge soluciona problemes, no recita de memòria

ABP

- Metodologia activa d'aprenentatge
- *Col·lecció de **problemes acuradament** creats per un grup de professors de **matèries afins** que es presenten a **grups reduïts d'estudiants amb un tutor***
- Objectiu: discutir el problema i raonar-lo
- Currículum:
  - Basat en problemes
  - Organitzat per temes
  - Problemes elaborats per equip de professors de diferents disciplines que formen part del mateix mòdul
- Pot incloure altres mètodes docents: magistrals integradores, seminaris, tallers, tutories amb experts, etc.

ABP

- Objetiu principal:
  - discutir el problema i raonar-lo
- Objetius secundaris:
  - Estructurar el coneixement per aplicar-lo en contextos reals
  - Desenvolupar processos eficaços de raonament clínic (resolució problemes, prendre decisions, generació d'hipòtesis, etc.)
  - Desenvolupar habilitats d'aprenentatge autodirigit
  - Motivació per a l'aprenentatge
  - Desenvolupar la capacitat de treballar en equip

ABP: procés de treball

- Passos:
  1. Aclarir conceptes i termes
  2. Definir el problema
  3. Analitzar el problema
  4. Realitzar resum sistemàtic amb possibles hipòtesis
  5. Formular objectius d'aprenentatge
  6. Pla de treball i recerca d'informació
  7. Fora del grup
  8. Distribució o tots
  9. Síntesi de la informació, discussió (i raonament del problema)

ABP: Fonaments

- Benefici de la discussió i treball en equip:
  - Intel·lectual
    - Explorar diferents opcions / explicacions / raonaments
    - Organitzar el discurs
    - Reavaluar teus raonaments i reformular idees
    - sentit crític
  - Social
    - Respecte als donem
    - Fomentar hàbits democràtics
    - Aprendre a treballar en equip
  - Afectivos
    - Sentit de pertinença al grup
    - Aprendre a tolerar la frustració i les ambigüitats de la vida real

ABP: Elements

EI PROBLEMA

EI GRUP

Els ESTUDIANTS

EI TUTOR

EI PROBLEMA

- És l'element **crucial i crític** del mètode
- *No pot ser improvisat*; requereix preparació
  - Cada paraula està estudiada i està allà per algun motiu
- Preparat amb la intervenció del grup de professors
- Ha de ser:
  - Ha de descriure situació típica
  - breu
  - Llenguatge senzill, quotidià

EL PROBLEMA

- El problema ha d'afavorir
  - Discussió
    - No necessàriament resolució del cas
  - Desenvolupament d'estratègies per abordar el problema
  - estudi independent
    - posada en comú en el grup
  - Tasques d'aplicació
- El problema *es dissenya després* de tenir els objectius clars
- Diferents tipus de format: relat, cas, notícia, vídeo, informe, etc.

EI PROBLEMA

- Característiques:
  - Estimular els coneixements previs dels estudiants
  - Interessant, atractiu (captar la seva atenció)
  - Rellevant (aplicabilitat a la vida real)
  - Afavoreixi la identificació d'objectius d'aprenentatge
  - Reflecteixin la realitat (per molt complexa que sigui)
  - De vegades no hi ha una resposta correcta
    - més discussió
    - Més integració interdisciplinàries
    - Gestió de la complexitat, incertesa, investigació
  - És l'excusa (tema concret) per a l'estudi de diferents objectius (temes amplis)

EL GRUP

- Format pels **estudiants** i el **tutor**
- Grups variables (6-20). Òptim 6-10

EI TUTOR

- Mètode tradicional → centrat en el **tutor**
- ABP → centrat en l'**alumne**
- Professor → tutor
- El tutor forma part del grup de docents del mòdul

- Funció → Promoure:
  - Pensament complex i crític
  - Motivació
  - Cooperació i treball en equip
  - Lideratge
  - Comunicació
  - Creativitat
  - Presa de decisions
  - No és un element passiu → **Escolta activa**

- **Facilitador del procés d'aprenentatge**
- *Funció complexa i difícil*

EL TUTOR

- Crear un ambient de confiança i respecte
- Facilitar que el grup es coneixi
- Fomentar i estimular la discussió
- Facilitar la connexió entre el coneixement previ i el nou aprenentatge
- Estimular la participació de tots els membres del grup
- Fomentar l'avaluació crítica de la informació aportada (fonts bibliogràfiques)
- Identifica problemes de funcionament de grup
- Elaborar registre i prendre notes per a l'avaluació continuada i retroalimentació
- Ajudar en el procés de desenvolupar el pla d'estudi i de treball, hàbits de treball, recerca d'informació, etc. (Evitant ser massa directiu)

El TUTOR: Alerta!!!

- Ha de recordar la seva funció
- Superar la temptació de dirigir, donar informació (ha de "*mossegar-se la llengua*")
- Tècniques:
  - Fer preguntes retòriques
  - Fer preguntes al grup de confirmació o discrepància
  - Preguntes no directives

RESULTATS DE L'ABP

- Desenvolupament d'habilitats d'aprenentatge
- Adquisició d'estratègies de solució de problemes
- Millora la selecció de les fonts d'informació
- Aprenentatge d'habilitats socials i treball en equip
- Millor comprensió, integració i aplicabilitat del coneixement adquirit
- Desenvolupa aptituds intel·lectuals, socials, personals i afectives
- Familiaritza l'estudiant amb la vida i la pràctica professional real
- Importància a coneixements i també als seus processos d'adquisició
- Promou un processament més estratègic
- Afavoreix el record de la informació a mig i llarg termini
- Fomenta la solució de problemes
- Estimula una actitud activa cap a l'exploració i la indagació
- Estimula la integració de coneixements de diferents camps disciplinaris
- Aprendre a aprendre
- Fomenta l'autonomia de l'estudiant
- Augmenta la motivació dels estudiants

EFFECTIVITAT DE L'ABP

- Hi ha diferents estudis i meta-anàlisi
- ✓ En la seva majoria conclouen que és efectiu i igual / superior que els mètodes clàssics
- ✓ Alguns estudis no veuen millora respecte a mètodes clàssics
- "Alumnes ABP" tenien pitjor percepció de si mateixos respecte de la seva preparació professional (?) *Albanese 1993*

EFECTIVITAT DE L'ABP

- **ASPECTES POSITIUS a favor del mètode ABP:**
  - Coneixements iguals o superiors
  - Millor en habilitats
  - Millor en aplicabilitat dels coneixements
  - Coneixement més durador
  - Coneixement més flexible (capacitat d'aplicar-lo a diferents situacions)
  - Més motivació
  - Millor satisfacció (alumnes i professors)
  - Millor treball cooperatiu
- **ESTUDIS NEGATIUS en el mètode ABP:**
  - Poca evidència de millor adquisició de coneixement i habilitats
  - En cursos inicials "alumnes no-ABP" millor adquisició de coneixement (però es compensa més endavant)

POTENCIALS PROBLEMES

- Escepticisme: Desconfiança del mètode
- Començament difícil (desubicació de l'estudiant)
- Obsessió en solucionar el cas
- Excés d'objectius d'aprenentatge
- Els "objectius" es converteixen en "temes"
  - Pseudo-magistrals realitzades pels alumnes / professors
- Tema avaluació

